



Адыгэ Республикаэм и Правительствэ иғъэзет

Тыдэ ушыIЭМИ

Къералыгъо ыкъи муниципальнэ фэло-фашлэхэр зыщагъэца-
клэхэрэ гупчэхэр загъэпсыгъэхэм къышыублагъэу, ахэм ялоф-
шлэн фэгъэхыгъэ законым къизэрэшьдэлъытагъэм тетэу, гуп-
чэр зыдэшыгъэ чыплэм щыпсэухэу е щытхыгъэхэу къяулэхэрэр
арых тхыльхэу ишыклагъэхэмкээ лэпылэгъу зыфэхъуущыгъэхэр.

Гүштің пае, Адыгеим уисы-
мә е уштыхыгъемә ары рес-
публикаем и МФЦ-мә уоял!ән
зыпльеккыныштыгъэр. Нахыбы-
рәмкі, фәло-фашәу уищықла-
гъэм ельтытыгъәу, район дәдәу
е къаләу узышыпсәурәм йоғ-
щызышәрәм укцион фәеүи хъу-
щтыгъ. Джы ащ зәхъокыны-
гъәхәр фәхъуштых. УФ-м и Пре-
мьер-министрәу Дмитрий Мед-
ведевым МФЦ-мә цыфәу
яуап!әхәрәр зыщыпсәухәрәм е
зыщытхыгъәхәм ямылытыгъәу
фәло-фашәхәр афагъәцәк!әнхәу
унашьо къышыгъ, мәзәем и
1-м къышыублагъәу ащ къуач!ә
и!ә мәхъу. Джы нәмык! субъект
къиккыгъәу Адыгеим къекулагъәр
яоплагъэмә, тхылъәу ищикулагъәр
фагъәспын фәе, тиреспублика
иккыгъәу, гүштің пае, Мос-
ква щыэр, ащ дәт МФЦ-мә
ащыщ ек!уап!әми, ищикулагъәр
къифамыгъәспынәу къиралон
фитыжъәп.

Пстэумкын УФ-м и Правительствэ ипащэ фэлэ-фэшэ 44-рэ джырэ уахьтэмкэ къыгъенэфагъ. Ахэр зынфэлхэхынгъэ

хэр, кіеу ялофшән къыхәхъа-
гъэм иғъәцәкілен зәрәфхъязыр-
хәр зәдгъашләхъемә тшioигтъоу
къералыгъо ыкін муниципаль-
нә фәло-фашишәхәр зыщағъәцакі-
хәрә Гупчәм ипащәу Елена Юр-
ченкәм зыфәдәгъәзагъ. Аш
къызыэрәтиуағъәмкіә, чыпілеу
къыздыкыгъәхъем е зыщытхыгъә-
хъем ямылъытыгъәу цыфәу
къяуләхъәрәм яфәло-фашишәхәр
афагъәцәкіленхъэм МФЦ-р фә-
хъязыр пломи хәукъоныгъә хъу-
щтәп. Техникәм ыльяннықъокіә
ащ ишықълагъәхъем язетегъәуцон
аухыжынәу ары ныләп къэ-
нағъәр.

Арэү щытми, ежхэм алэ имьльэү нэмэгдэл тофыгъо мыш хэлл. Елена Юрченкэм тывзэрэшигъэзагъэмкээ, фэл-фашизхэу Правительствэм ишаа кыргыз-нэфагъэхэр хэгъэтуу клоцэ тофхэмкээ Министерствэм, Пенсионхэмкээ фондым, хэбзэлахьхэмкээ Федеральнэ куулукүм, Росреестрэм, страхованиемкээ Фондым, тофшлэнэмкээ ыкчи цыифхэм тофшлалхэхэр ягъэзьо-

A black and white photograph capturing a moment at a service counter. On the right, a woman with long dark hair, wearing a dark jacket over a patterned top, is smiling and looking towards the camera. She is seated at a white desk. On the left, another woman with long blonde hair, wearing a light-colored blouse, is gesturing with her hands as if explaining something. Between them on the desk is a computer setup with a large monitor displaying a form or application, a black keyboard, a mouse, and a telephone. The background shows a modern interior with a high ceiling, recessed lighting, and a large window that reflects the scene. Other people are visible in the distance, suggesting a public or semi-public space like an airport or a large office lobby.

тыгъэнхэмкэ Федеральнэ күлкүум япхыгъэх. МФЦ-м ахэм зэкэми зазагыныгъэхэр алыгжсан.

рилэхэй тоф адешээ, ахэм япхыгье фэло-фашизмийн джырэ нэс республикэм исхэм афиғэцак 1 ёштыгъэхэм ашыщых. Арышь, ахэри мы зэхъокыныгъэхэм икъоу афэхъазырынхэфэе. Ар тоф псынкэу щитэп, унэшүүаклэм а күулыкъухэм ятофшиэн бэккэ нахь кыргызхылыага ыкни мы уахьтэм

зэришлэцт шапхъэхэм ягъэнэфэн мы уахтэм юф дешлэшь, ахэр хъазыр зыхъухэклэ, МФЦхэри лъэныкъо пстэумкй фэхъазырыштын.

хазырыңтых.
Дмитрий Медведевым
кыззериугъэмкіэ, фәлo-фәшіл
44-у джы кыргъэнфагъэхем
тапеккә қаҳигъэхъоشت. Цыиф-
хем къэралыгъо фәлo-фашілехер



Къэралыгъо ІэпыІэгъур

Ари зы хэкIыпI

Къэралыгъом демографиер нахышыу щышыгъэнымкіэ хәкыпіеу УФ-м и Президентеу Владимир Путинир кіещакто зыфәхъугъэ-хэм ашыщ унэгъо ныбжыкіләхэм ипотекәмкіэ іэпыіләгъу ятыгъэныр.

2018-рэ ильясым ишүлэ мазэ и 1-м кыышуяблагъэу ятлонэрэ ыкы ащ кыыкIэлтыкIорэ са- бый кызыэрхыхуяэрэ унагъохэр ары ар зынэссынштыр.

Псэуклэ амал тэрэз зимыг унагьо ныбжыкылабэм сабый къягъеххунымкэ ар пэриохуу афэхьу. Ипотекэр ашклэ зы хэ-кылпэу щылэми, банкхэм процентхэу къягъэнанафхэрээр 10 — 11-м зэрэшоктыгэрэм фэш бэмэ ар афэукочырэл. Джы мы программэм кызыэрэцьдэльтиатахэмкэ, ипотекэр кызыфи-тьэфедээз псэуплэ зээзыгъэгъо-тыгэе унагьо ныбжыкылэм чынфуу банкым кылихыгээм проценттэй

ильэсүүм төхөөрөм щынчээ 6-р
ежь ытышт, къехурэр къэралыгъом фитышт. Ильэсүүм ар
тэлтигатг. 2018-рээ ильэсүүм ишь-
лэ мазэ и 1-м къынчыублагъэу 2022-рээ ильэсүүм нэс ятлонэрэ
е ящэнэрэ сабый къызфэхъу-
гъэхэр архы аш тетээ зыдээ-
щихэр. Ипотекэр етыжынфэкілэ
арэп субсидиер зыфатыштыр.
Ятлонэрэ сабый къызэрхыхъу-
гъэхэх унагъохэм ильэс 3-м,
ящэнэрэ сабый къызфэхъу-гъэ-
хэм ильэс 5-м къаклоц про-
центи 6-м ехъурэр афатышт.
Банкын чыыфэ къыуитынышь,
псэуплэ зэбгээгъотынным паэ ори
а псэуплэм ыуасэ ипроценти

10 — 15-р пікілтіненеу банк-хэм шапхъэ къагъенафэ. Джымы программмем къызэршыдэльтигъяэмкіэ, процент 20-м къышымыкіеу унэгъо ныбжыкіем мыльтку илэн фае.

Пілзьер программам кызыцилорд зытекілкіл процентым кыххажъышт, ау... Шэпхъакэхэу Правительствем кыгъэнэфагъехэм кызыэраштыдэлъетағъемкіл, бэдзэршыпіләм уасзу ильхэм ар анэсүштәп. Ипотека унағын зышигъэпсыгъэгъе уахтэм Гупчэ банкым кыгъенәфгъэгъе шапхъем процентитү нахыбы банкэу ар къэзытигъем тыригъехъон фитыщтәп. Непә

шапхъэр проценти 7,75-рэ зэрэхүүрэр. Субсидиер къызынтырэ пэлдээр икъымэ, проценти 9,75-кэ ипотекэр зыштагьэхэм атынэу хьущт. Ылшьеэкэ къызэрэштыгайхэй, банкхэм ипотекэмкэ проценти 10 — 12-у къагъяцурэм егъэпшагъэмэ, ар нахь укъочыгъоши.

Зыгорекэ унэгьо ныбжыкэм ипотекэр ыгъефеди псэуплэ зэригъэльтүгъахэу мы програм-мэм щигъэнэфэгээ ильсхэм къаклоцι ятлонэрэ е ящэнэрэ сабый къихуухягъэми, адрэхэм афэдэу процентхэмкээ Испытэгъу къэралыгъом ритышт. Ипотекэр зыгъэпсыгъаклэхэмкэ, нахынгэлэ зыгъэпсыгъагъэху джы програм-мэм къыхиубытэхэрэми фиты-ныгъэу ялэхэр зэфэдэштых. Джащ фэдэу шапхъэу програм-мэм къыщцэлтэйтагъэхэм аащци унэу унэгьо ныбжыкэм къы-щэфыщтыр кээ ашыгъэхэм къа-

хихын фаеу зэрэштыр. Нахынэпкээ зээзыгъэгъотыгъагаа ў субсидиекээ зыдэвэштхэмийн унакэу ашынгъагъэхэм ашынгъашынгъагъаа ў шытын фаеу

Къыншыфын бағыту щытын фас.
Къэбар жъугъэм игупчэ
иамалхэм къызэратырэмкэ, про-
граммэм къышыдэлъытагъэхэ
ипотекэ кредитхэр щылэ ма-
зэр имыкызы атынхеу рагъе-
жыагь. Псөүплэ ипотекхэм афэ-
гъэзэгъэ Агентствэм IoF дээзы-
шлэрэ банк 80-мэ тхыльхэр
аштэх. Тхыльзэу ишкылагъэхэм
зэхъокыныгъэшхо афашигъяэп,
сабыеу къэхъугъэм ар къэзы-
ушыхъатырэ тхыльзэу къыраты-
гъэр ахэпльхъажынэу ары
ныгъэп ишкылагъэр.

Программэр щыныгъяэм щыпхырыштыгъяеным пстэумкы сомэ миллиард 600 пэуигъехъанэү УФ-м иминистрэхэм я Кабинэцт, кичилнээсээр.

ХЪУТ НЭФСЭТ.

ГъЭСЭНЫГЪЭ ЩЫНЭГЬОНЧЬ

Хэбзэухъумэнымкэ Координационнэ зэлуклэм зимычэзыу зэхэсигьоу тыгъусэ илагъэм тхамэтагъор щызэрихъагь Адыгэ Республикаем и Лышхъяу Къумпыл Мурат. Иофыгъо шхъялэу ащ кыщаэтыгъэр гъэсэнгъэм иучреждениехэу республикэм итхэм егъэджэныр щынэгъончъэу ашызэхэцгъэнимкэ Иофхэм язытет зыфэдэр ары.

Адыгейм гъэсэнгъэмрэ шэгээгъэмркэ иминистрэу Клэрэц Анзаур кызызериуагъэмкэ, непэрэ мафэм ехъулэу шольырым еджэлти 148-мэ, муниципальнэ кэлэццыкы ыгыгылти 126-мэ Иоф щашэ. Адыгейм и Лышхъяу Къумпыл Мурат пшъэрлыяу къафигъэуцгъэм диштэу гъэсэнгъэм иучреждениехэм ящынэгъончъагьэ къеухъумгъэнимкэ комплекснэ ыкчи терроризмэ пшъуекгъэним тегъэпсихъагьэ паспортхэр проценти 100-мэ аапальхъагъэх, мешгэгъэлосэ сигнализацием исистемэ, программнэ аппарат комплексэ «Стрелец-мониторинг» зыфиорэр, видеокамерэхэр зэкэми ашагъэуцгъэх. Штатым хэт Иофыгъэх, къэрэгъулэхэм, вахтерхэм аклыачлэклэ еджаплэхэр къагъэгүнэх. Ахэм ящынэгъончъагьэ изытет зыфэдэм изэфэхьысыжхэр мэзищым зэ ашых.

Муниципальнэ образованиехэм гъэсэнгъэм игъэорышлэхэу ашыгъэхэм кызызэратьгъэмкэ, учреждениехэм ящынэгъончъагьэ къеухъумгъэним фытегъэпсихъагьэ Иофхъабзэхэм язэхэцэн пэлхъяшт мылькур бюджетхэм къадыхалытагь. 2017 — 2018-рэ ильэс еджэгъум ар соме миллион 18,3-рэ мэхъу. Блэгыгъэ ильэсийм мы лъэнэйкъом соме миллион 12,4-м ехъу пэлхъяшт. Ау гумэкыгъоу, щыкыгъау щылэхэр зэкэ дэгъэзэжыгъэхэхууным пае ахъщэ тедзэ джыри зэряжыгъэр ыкчи ашкэ федеральнэ гупчэм зызэрэфагъэзагъэр министрэм кыыуагь.

Экстремизмэ ыкчи терроризмэ апшъуекгъэним, ахэм ныбжыкылэхэр ахэцагъэхэхэхүнхэм, ятарихъ, якультурэ ыкчи яшэн-хабзэхэм шхъялафэ афашиу къэтэдхынхэм, лээпкэ зэгурлыонгъэр гъэптигээзэним афшэл гъэсэнгъэм иучреждениехэм Иофхъэбзэ зэфэшхъяфхэр ашызэхажэх. Ахэм хэбзэухъумкэо къулыкъухэм ыкчи общественностью ялтыклохэр къахагъэлажхэх. Джаш фэдэу ны-тихэм зауагъаки, ахэм зэдэгүшгээгъухэр адашых.

— Кыткэххуухъэхэрэ лэужхэм гъэсэнгъэ тэрэз зэрагъэгъотыныр, еджаплэхэм ящынэгъончъагьэ къеухъумгъэним пшъэрлыяу шхъялэх. Аш дахлу олимпиадэу, зэнэхъюкоу зэхатщэхэрэ ахэлэхъэхэрэ тиклэццыкъухэм ялчагъэ нахыншэ шыгъэним, шэнэгъэ куухэр зэрагъэгъотынхэмкэ ныбжыкэхэм ашогъэшгээгъоньштхэ шыкаки, хэдгъотынхэм, яхэгъэту шу альээью плутэнхэм, нэмькэ лъэнэйкъохэми тайнаэ атедгъэтин фае, — кыыуагь Къумпыл Мурат.

Адыгейм хэгъэту клоц Иофхэмкэ и Министерствэ общественне рэхъятыгъэр къеухъумгъэним полицием ишээ игуадэу Андрей Федосеевым гъэсэнгъэм иучреждениехэм ящынэгъончъагьэ къеухъумгъэнимкэ хэбзэухъумаклохэм Иофу агъэцаклэхэм кытегушигъа. Гурут еджаплэхэм, кэлэццыкы ыгыгылэхэм анэмийкэу, республикэм гурут гъэсэнгъэ зыщарагъэгъотыре учреждениехэу, ашпээрэ еджаплэхэм Иоф щызышгэхэрэм



ачлэхэм зэралукихэрэ, зынныбжэ имыкыгъэхэм яофыгъохэм афгээзэгъэхэх инспекторхэм пшъорыгъэш Иофхъэхэр зэрэзэхажэхэрэ, хэбзээкукъоныгъэ зезыхъан зыльэкыицт кэлэл Иэтахъохэм зэдэгүшгээгъухэр зерадашыхэрэ ашкэ ашыгъа. Анахьэу

анаэ зытыраатырэр Интернет-сайтхэм къархъэхэрэ къэбар дэйхэм зыныбжэ имыкыгъэхэр ашыгъумгъэнхэр, наркотикхэр хэбзэнчьеу зыгъээхэрэ ашогъэшгээгъоньштхэ шыкаки, хэдгъотынхэм, яхэгъэту шу альээью плутэнхэм, нэмькэ лъэнэйкъохэми тайнаэ атедгъэтин фае, — кыыуагь Къумпыл Мурат.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

мышлэми, бзэджэшгэхэхэм ахэмыхъоним пае полицием икултикъушгэхэм яофшэн нахь агъэльэшын, нэмькэ ekonolakэхэр ашкэ ашыгъагъотынхэ зэрэфаэр А. Федосеевым кыыуагь.

Мы Иофыгъом епхыгъэу къэгүшгэшгэхэхэм зэфэхьысыжь-

Щыфхэр ригъэблэгъагьэх



Къэралыгъо Думэм физическэ күлтурэмкэ, спортымкэ, зеконымкэ ыкчи ныбжыкэхэм яофхэмкэ и Комитет хэтэу Хасанэкъо Мурат Урысые политики партии «Единая Рос-

сия» зыфиорэм и Тхаматэу Дмитрий Медведевым иобщественне приимнэу Адыгэ Республикаем щылэм ильэсэу къицхагъэм апэрэу цыфхэр щыригъэблэгъагьэх.

Яофыгъохэр зэшлэхыгъэхүнхэм пае Иэпилэгъум зыгъуухыгъэ депутатын зыкыифагъэзагъэр республикэм имуничипальнэ образование заулэмэ ашыгъа. Ахэр зыгъэгумэ-

ныкъомкэ лъэу тхыль гъэнэфагъэ зиэ бзылфыгъэм хэбзэгъэуцгъэу щылэм тетэу Иэпилэгъум зыгъэхэм язшохын нэссыжь.

Газыр алэгэхэзгээним ылтынхъюкоу чыгхэтэ товариществэм хэт нэбгирэ заулэм ялъэу мэхъанэ гъэнэфагъэ илэу щит. А товариществэм тхъаматэу илэм цыфхэм зыгъэгумэхэрэ Иофыгъоу къалэтиэрэмкэ джэуап тэрэз зэрэгимитрэм егъэгумэхэрэ.

Джаш фэдэу нэмькэ Иофыгъабэхэмкэ депутатын джэуапхэр аритижыгъэх. Къеклонгагъэхэм ящыкэгъэ зэхэфийнхэрэ зыгъэгумэхэрэ Иофыгъохэмкэ алэгигъэхагьэх. Иофыгъоу къалэтиэрэмхэм язшохын епхыгъэ тхыльхэр агъэхазырынхэм пае лъэу ялэхэр, джаш фэдэу нэмькэ документхэу депутатын къырахылгагъэхэр зэкэ къызфагъэфедэштых.

**КЫАНДОР
Анзор.**

Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлукэ и Къэралыгъо Думэ идепутат Иэпилэгъу

Адыгейр шъхьафит зашыжыгъэр ильэс 75-рэ мэхъу

Хэку гулсэр аухъумагъ

АР-м и Лъэпкъ музей къэгъэльэгъон проектыкэу «Зашитникам Отечества посвящается...» зыфиорэр пыир тихэку рафыжы, шъхьафитныгъэр зызетырагъэуцожыгъэр ильэс 75-рэ зэрэхъурэм фэгъэхыгъэу къышызэуахыгъ.

Ащ зэошхом ильэхъан гъо-
гу къинэу советскэ дзэкюлхэу
фронтым үүтэгъэхэм ыки зэо
къыбым къэнэгъагъэхэм ашэ-
чыгъэр къырелотыкы.

Мыш дэжым къыхэгъэшы-
гъэн фаер музей экспози-
ции шъхьафит «Адыгейр Хэгъэу
зэошхом ильэхъан» зыфиорэр
зэрэшагъэпсыгъэр ары. Къэ-
гъэльэгъоныкэм мы аухыра
ильэс зытгъупшым къаугъо-
игъе экспонат 200-м нахьы-
бэх хэхъагъ. Мэфэкъ къэгъэль-
гъоныр мынными, къыуатэрэм-
кэ, зэо документхэмкэ, су-
рэттэхыгъэхэмкэ, письмэхэм-
кэ, нэпэепль пкыгъохэмкэ,
нэмыкхэмкэ бай.

Чыгур къэзыухуумагъэхэу,
цыф жууэхъэм, Родинэм апае
зыпсе зытгъэхэм ыки ты-
лым щыгъэхэхэм цыф псэемыб-
лэжхэм, къэлэцыкхуу, са-
бый дэдэхэу заом утын къы-
зэрихыгъэхэм къинэу альэху-
гъэр мы къэгъэльэгъоным
къышылтыкыгъ.

Заадыгейим къинэси, ти-
чыгу фашистхэр шыуджхэ зэ-
хъум, лъэлкъым ициф къызэ-
рыклохуу лажы хъакы зимиы-
ен.

Гъэхэ нэнэжъ-тэтэжхэм, ны-
хэм, яльфыгъэ цыклюхэм ап-
кэлкыгъэ хазабыр щыкэгъэ-
тхыгъ мы къэгъэльэгъоным.
Амалынчъе хуутие цыфыбэ
партизан отрядын хэхъэгъяа,
ини, цыклю ахэтигъэх, ахэм
ащышигъ Элеонора Козначе-
евар. Къызэрилтэжхэрэмкэ,
ащыгъум мэзи 4 ыныбжыгъэр,
ау янэ ыки ышыпху нахьыжъ
язэо къэбархэмкэ мы тхамык-
лахъор ышлагъ. Заом ижья-
лымыгъе ехылтэгъе ыки ар
къэзыушихъатырэ пкыгъуабэ
Лъэпкъ музейм ифонд цыфхэм
къырахылтагъ. Хэти иунэгъо
клоц къинэгъэхэхэм пкыгъохуу
зэо Ыауж-лъэуж зилхэр муз-
еям ашоингоу къахыгъэх,
къыратыгъэх. Щыгын-шуаш-
хэр, гъэзет тхытэжхэу тичы-
пэгъухм ялыхъужыгъэхэх, фронт пись-
мэхэр, сурэттэхыгъэхэр, зэо
лъэхъаным, 1944-рэ ильэсым
къыдэкыгъэхэх гъэзетэу «Ады-
гейская правда» зыфиорэр
къэлэцыкы тхытэжхэу къышы-
хаутыгъэхэр, документхэр, дээ
тхытэхэр; экспонатхэм ахэл

Чыгур къэзыухуумагъэхэу,
цыф жууэхъэм, Родинэм апае
зыпсе зытгъэхэм ыки ты-
лым щыгъэхэхэм цыф псэемыб-
лэжхэм, къэлэцыкхуу, са-
бый дэдэхэу заом утын къы-
зэрихыгъэхэм къинэу альэху-
гъэр мы къэгъэльэгъоным
къышылтыкыгъ.

Заадыгейим къинэси, ти-
чыгу фашистхэр шыуджхэ зэ-
хъум, лъэлкъым ициф къызэ-
рыклохуу лажы хъакы зимиы-
ен.

апэрэ адыгэ летчице Бэгъу-
жъэко Лелэ иджанэ, илгыгъэ-
гъэпсыкэхэр къэзылтэхэрэ
хэхъутыгъэх тхъапэхэр. Къэгъэ-
лъэгъоныкэм чыгыгъ щыфашигъэ-
музей юфышэхэм партизан-
лъяхъужуу Женя Поповым
фэгъэхыгъэм.

Заор зыышыагъэм ильэс 75-
рэ тешэжьыгъэу, щылэкэ тынч

гупсэфыр зыдгъотыжыгъэх
шыклае шыгъэми, тисоветскэ
дзэктолхэу, цыф хье заф-
хэх, зыпсе зытгъэхъафит-
нигъэр тэзыгъэхъотыжыгъэ-
хэр тшлэнхэ зэрэфаер, тщи-
гъупшхэх зэрэмыхъущыр мыш
фэдэ къэгъэльэгъонхэм къы-
тало.

(Тикорр.).



Искусствэм ицыфхэр

«Бзыум фэдэу

Гошнагьо лъэгэпэ шапхъэу щылхам ашхъярыкъею юфу ышлэрэр зэкэ дэгүү дэдэу ыгъэцкленэу къехъугаагь. Комсомолкэ шылкъяагь, дэгью еджэштыгь, самодеятельностым хэтигь, спортым пылыгыгь — гимнастикэм клоштыгьэ, дэхагъе, лъэныкъуабэкъе ӏалэпэсэныгэ хэлтигь. Илэпэлэсэныгэ къызылтильтэйгаагь гурт еджаплэр ары. Агъашлэгъон икугъяагьэр гурт еджаплэр къаухы зэхъум, урысыбзэмкэ сочинениер атхинзу зычахъяхэм, Гошнагьо фэмытхеу тлэклурэ щыси, «Стхищыр сшлэрэп» ыши, къэтэджи, классым зэрэчлэхъыгъяагьэр ары. Клэлэгъаджэм къыригъетээжэки: «Зэрэптхышуущтыр сэшшэшь, чэхъажьи, тхы», къызырёом, еджэрэм ыгъэшлэгъо сочинениер усэм ильэу ытхыгъаагь. Ошлэдэмышлэу Гошнагьо гукъидэчъкэ ытхыгыгь усэм нэувым итворчествэ чылгэл гээшфагь щиубытышт.

Сэмэгу Гошнагьо 1928-рэ ильэсүм щылэ мазэм и 30-м къуаджэу Псэйтыху къызыхъу. Унэтийн бин 1974-рэ ильэсүм ытхыгъаагь, зэш-зэшыпхууху бгүү хуущтыгъэх. Зэшище зэшыпхуухыре. Ятэу Аюбэ еджэгъагь, адвокатею юф ышлэштгэгь. Янэу Раҳьмэт еджагъа щытыгъэп, унэгэх хызыметыр эрхийштгэгь, клэлэгъаджэм къыригъетээжэки: «Зэрэптхышуущтыр сэшшэшь, чэхъажьи, тхы», къызырёом, еджэрэм ыгъэшлэгъо сочинениер усэм ильэу ытхыгъаагь. Ошлэдэмышлэу Гошнагьо гукъидэчъкэ ытхыгыгь усэм нэувым итворчествэ чылгэл гээшфагь щиубытышт.

Орэд къеоныр Гошнагьо къызлихъеу ылъытэштгэгъэр ян: «Сянэ пчэдьижь нэфмышлэу къэтэджигти, чэцнэхъо къызлихъыгъэх, — къышчо Гошнагьо къэтинэу радиом имузыкальнэ редакторэу Натхъо Джанхъот щыдышыгъагьэм. — Къин къиддилэгъо типуугь, сыйд фэдэрэ юф ёшлэми, орэдьир ыжэдэмышлэу мэктэ-макъеу къилукы эзпэтыгь. «Орэд къасломэ, сыйг жы дэкъи» ытоги. Гошнагьо къэтинэу радиом имузыкальнэ редакторэу Натхъо Джанхъот щыдышыгъагьэм. — Къин къиддилэгъо типуугь, сыйд фэдэрэ юф ёшлэми, орэдьир ыжэдэмышлэу мэктэ-макъеу къилукы эзпэтыгь. «Орэд къасломэ, сыйг жы дэкъи» ытоги.

Хэгъэту зэошхор къызажъем, Гошнагьо ышнахъяжъеу Күштийнэу дээ къулхъум щылагъети, агэрэхэм ашыщу заом имашлохъагь юкъи аш хэклидагь. Ятэу Аюби бэ темышишлэу зэошхом

Сэмэгу Гошнагьо мэктэ дахэу илэр зыфагъэдэштыр амышлэу, бзыу орэдьир амкышишым рагъапшэу «льэпкыим исоловейкъе» еджагъэх.

Къуагъе. Клэлэбным къыхэнэгэе Раҳьмэт къинэу зыхэтим итхамыкъагь къыщироиткъею орэд зэхилхъягъагь юкъи ренэу къылоштыгь.

Гошнагьо ар ыгу пхырыкъигь. Щымыгъупшэу къыло зэпэтыгь. Ылжкъе, адыгэ орэдьижхъэр зыхэт концерт программэ ыгъэхъязырынэу зырхъухъэм, орэдьир хигъэхъэгъагь. Ары Гошнагьо италант янэ ытъеныхъокъе къыкыгъаагь зыкъильтэштгэгь.

Гурт еджаплэр къызеухым, 1946-рэ ильэсүм Мыекъуапэ къэлэгъеджэ институтым филологиекъе иотделение чэхъагь. Институт ужым шлэнгъештээжэо институту Мыекъуапэ дэтым юфыши юхъе. Джащ орэдьижхъэм къебарэу апъыр, лъапсэу ялэр зэригъашлэх шлэгъо ыгукъе афэшагь щэхъу. Нэужум итворчествэкэ адыгэ орэдьижхъэм ягъоин зыкъифигъээжэжышт.

1953-рэ ильэсүм Гошнагьо унагьо ихъагъеу сабий пылыгь. Орэдьир сэнэхъват фэхъущими егъашлэм ёшлэншеп. Ишхъэгъусэу Ахэджэго Щэбанэ къуаджэу Псэйтыху дэсэйг, колхозым бухгалтерэу ытгыгь. А ильэсүм хэкум щырахъухъе къалэу Ленинград дэт консерваториет Адыгэ студие къызыззуухынэу. Хэку исполнкомым культурэмкэ иотдел ишаа Ахэджэго Мэдхъид ары студиет икъызэхъун ытшээ дэкъыгъэр. Мэдхъидэрэ Щэбанэрэ зэлъекъоцэгъу къодыягъэхэп, ахэр зэунэкъоцэгъэх. Сызэрэнэгурэмкэ, зэшхъягъэхъесэхэм Мэдхъидэ залигъэклагъагь юкъи. Сыдэу юкъи, консерваториет чайхъехаа зышлэгъохеу Мыекъуапэ дэт Адыгэ театрэм къеклонлахъэхэм зэшхъягъесэхэр ахэтигъэх.

Аупльэкъуагъэхэм Гошнагьо юмакъе къахэштигь. Консерваториет чайхъехаа зышлэгъохеу Мыекъуапэ дэт Адыгэ театрэм къеклонлахъэхэм зэшхъягъесэхэр ахэтигъэх.

Аупльэкъуагъэхэм Гошнагьо юмакъе къахэштигь. Консерваториет чайхъехаа зышлэгъохеу Мыекъуапэ дэт Адыгэ театрэм къеклонлахъэхэм зэшхъягъесэхэр ахэтигъэх.

ториет къикыгъаагь профессорхэм опернэ мэктэ шылкъеу зэхахыгъэм ыгъэшгүштагъэх. Нэбгыриблэу консерваториет шеджэнэу къыхахыгъэхэм Щэбани Гошнагьу ахэфагъэх.

Гошнагьо ильэситфим консерваториет шеджэфэе Сталинским ыццэлэгэ агъэнэфэгъэ стипендier къыратыгь. Хэшх Индар (Гошнагьо деджагь) игукуэхъягъэхэм мырэущтэу къашто: «Гошнагьо «лирическое сопрано» зыфалорэ мэктэ дахэ илгэ. Макъэр къабзэу, лъагэу, псын-къеу зильтэу быбатэштгэгь. Консерваториет студент шытфим къехъу чээсигь. Ахэм ашыщу нэбгыриблу нылэп Сталинским ыццэлэгэ агъэнэфэгъэ стипендier къызэрэтиштгэгъэр. Гошнагьо ахэм ашыщыгь».

Шээожь Розэ къеотэжы: «Гошнагьо юмакъе Тхъэм къыритыгъеу гъэпсигъагь. Ар бгъэцүжынэу, юф дэвшлэжынэу щытыгъэп. Вокалымкэ икъэлэгъаджэштгэгъеу Мария Теафиевна Бровченкэм ар зэшимиштакъоу, фэсакъызз, къызз-иуихыгь».

«Консерваториет тышдэжээз, студент куп тызэхэтэу Красноярска краим концерт къыштитынэу тағъэлгэгъагь, — къеотэжы Пэнэшьу Рае. — Шээлэгъу маз, джыри къымафэп, ау бжыхъеми фэдэжъэп. Тызэдкъуагъэг чылгэ дэдэу къычээлэгъигь, сплэкъуиту пэстъыкы. Гошнагьорэ сэрыре зы унэ тывэдис. Чэцхим тъиси, мычыуеу цыльэпэдиту сфишыгь. Егашлэм сцигъупшэжыщтэп. Хъалэлэгъ, лъульхъэр тлу къыпфишиштгэгь».

Гошнагьо ильэс пчэгэхэм концертмайстерэу юф дээшилэгъэ Мария Евгеньевна Марченкэм ыту къэкижы: «Лъэхъан хъильгъ, перестройкэм игууагь. Москва мэзэ пальэкъе коман-

дировкэ сагъакло. Гошнагьо ар зызэхехым, ыдэжь сүйумхъеу сүдэмькынэу къысфигъэлтагь. Сызыхъэм, шхынкэ ушьагъеу чөмодан къысэжшэш пчэлупэм ют. «У адыгов обычай такой» къысилогъагь. Насыгыгъэкэ зыфесэльтэгъузы Гошнагьо сшлэнэу зэрэхъугъэр. Изеклиякъэрэ ицыфыгъэрэ адыгэ хабзэр зыфэдэр сагъашлэгь».

Орэдьир хъуштми зэримышлэгъэм фэд, орэд тхынири ошлэдэмышлэу къыфэкъуагь Гошнагьо. Ашыгъум ятфэнэрэ курсым исыгь. Консерваториет иобшэжитие зы унэм нэбгырифтнэбгыриху зэдисыштгэгъэх. Хэшх Казбекрэ Пэнэшьу Раэрэ къэрэштэхэти, унэ шхъваф къаратыгъагь. Унэм фортецианэр адитыгь. Мафэ горэм ахэм адэжь ихъагъеу, Казбек фортецианэм къэришсэу орэдышшо горэ къыхыригъэшшу зэхихыгь.

Къыригъаорэм зыкъэупчэлэ, орэд ытхэу къыриуагь. «Тэ орэд къэлоным тыфагъасэ, ежь орэд еусын щыс», — ыгъэшлэгъоу Гошнагьо зэриложьгэгь. Зэрхыре шыкъеэ зэригъашлэшлэгъоу къэрэтишхъагь. Казбек орэдэу зэхилхъяштгэгъэр Жэнэ Къырымызэ игуущиэхэм арлын «Сэ синэкъэ зэкъе къыоплыгъээм» зыфиорэр ары. Бэрэ къэрилпльэу юкъысигь. ытшлэгъэр къыгурмыуахэ зэхъум, къэтэджи, къыкъыжыгь. Къыкъыжыгь шхъяа, къызыдьрихыгь. Гумрэ шхъэмэрэ зэлтийбүтэгъэгь. Орэд юмыхы мыхъунэу хъугъэ. Гүшүэхээр юкъи. Казбек дэжь рильтэгъогъа усэхэр зыдэт тхылт цыкъур къылихъим, къашэштшын, мэшынэ. Гурт еджаплэр къуухызэ юмышилхэу гукъидэчъеу усэ тхэнэу къыфэкъогъагь юкъи. Урсысызэкэ мэтийсигь, усэ цыкъу зэхельхъэ. Джы аш



орэдышшо къыфэгъотыжыгъэн фаягъе. Ари юшлагь. Гъэбылтыгъеу, мэктэ-макъеу бэрэ къызишижьэу хэтигъ. Етланэ къыдеджэхэрэм къафиуагь, агурихыгь. «Я лечу, лечу как птица» — джары иапэрэ орэд зердэжагъэр, ар Адыгэ радиом ифонотекэ хэль, фортецианэм къыдигърэгъа.

Консерваториет шеджээз, джыри зы орэд етхы. Яхуулэ Сэфэр игуущиэхэм арлын «Саида» зыфиорэр ары. Орэдьир агу рихыгъеу Пэнэшьу Райи Ахэджэго Щэбани къалоштгэгь.

Консерваториет къаухы зэхъум, опернэ классыр языгъэхъыштгэгъэ къэлэгъаджэу Чечрушкинам Петэр Чайковскэм иоперэ «Евгений Онегин» зыфиорэр юкъи. Гурт еджаплэр къуухызэ юмышилхэу гукъидэчъеу усэ тхэнэу къыфэкъогъагь юкъи. Сценэ къинэу оперэ икъеух Сэмэгу Гошнагьорэ Хэшх Казбекрэ къалошнэу ареты. Зэраритыгъэмки хэукууагьэл.

Тэри тинасып къыхыгь аштедэунэу. Консерваториет къаухи хэкум къызагъэзжым, а сценэр зытетхэгъэ плэнкери къызыдахыгъыгь. Адыгэ радиом ифонотекэ непэ къызэнсигъэми ар хэль. Гошнагьо Татьянэ ипартие къело, Хэшх Казбек — Онегини. Оперэ «Евгений Онегиним» Татьянэ ипартие мэхъянэшхо щеубыты.

Зеконыр

Ныбжыкъэхэм къадеIэштых

Къэралыгъом щыпсэухэрэ ныбжыкъэхэм хэгъэгү клоц зеконыр якъас. Ягъот ельытыгъеу ахэм Iэкъыб хэгъэгүхэм закыншалъыхъанэу амал ямынэми, Урсысюм ичипиэ гээшлэгъонхэм анэсүнхэм сидигъуи фэхъазырых.

Къэралыгъо Думэм физкультурамкэ, спортымкэ, туризмэмкэ ыкъи ныбжыкъэхэм ялофыгъохэм и Комитет хэт Наталья Кувшиновам ныбжыкъэхэм гъогу уасэу атыштимрэ хъаклэшхэм зэрарыс萋хэм тэфэштимрэ ялтыгъеу фэгъэлтэнгъэхэр афашыхъэм ишуагъе къэкъонэу ытгыгъаагь. Ростуризмэм ишаа иупчэлжэгъэштагь. «Юфыгъо къырахъыжъагъаагь иго шылкъеу сэлъытэ. Хэгъэту клоц

туризмэм аужырэ ильэсхэм хэхъоныгъэхэр зэришхэрээр зэкэми тинэрлыгъэхь. Аш диштэу ыкъи юфхэр джыри нахь лъыгъэлтэйхэнхэм фэшл ахъщээ цыфхэм, анахъеу студентхэм, Iэпилэгъу тафэхъум, зеклюхэрэ япчъагь къыхъэхъошт. Хабзэм нэбгырэ пэчч сомэ мин е тлу нахь ахэм къаримытими, ехъхэм атышт уасэхэр проценти 10-м къышмыкъеу къеъхъиштх. Туристическая компаниети аш фэдэ Iэпилэгъум къызыкъэлэхъэрэр бэшлэгъэ. Минфиниимэ Минэкономразвитиемэр арых ахъщэр къафэзтитуцштхэр.

Н. Кувшиновам къыхигъэштгэгъе юфтыхъабзэхэм ашыц студентхэу ахъщэ Iэпилэгъу къызэрэтихъэрэхэм къыхахыт маршрутхэр тарихъ, спорт ыкъи шлэнгъэ къыозытырэ зеконым епхыгъэхэмэ зэрэнахъышур.

Нахъ зэпэблагъэтихъуущт

Тицыфхэр нахъыбэу зыгъэзэфакло зыдакъохэрэм ашыц Таиланд. Аужырэ ильэситуми аш зыщызыгъэзэфыгъхэрэм япчъагь э нэбгырэ миллионим къехъузэ лъэкъуатэ.

Урсысюмкэ туроператорхэм я Ассоциацие (АТОР) ивице-президентэу Владимир Канторовичым къызэриорэмкэ, Къохъэпэ Сыбырим ыкъи Къохъэпэ Чыжъэм ашыпсэухэрэр арых нахъыбэу Таиланд къохъэрэр. Путевкэ уасэри гъогум тэбгээлдэштагьи зэхэтэу, фэшъхъаф къэралыгъохэм укъоним ар нахь зэрэмакъе къыхэкъе Таиланд къыхэзыхы.

Искусствэм ицЫифхэр

СЭБЫБЫ»

Сопрано зинэ вокалистхэр зэктэй хүнэй ар къялоным къэхъопсих. Зерауштывгээмкэ, а партиер зыукочырэм къымыложын щыэп.

Гощнаагьо ымакъэу зэхэсхыгээр опернэ театрэ инхэм къащылуре макь. Диапазонырыны, макъэр лъагэ, дищаеу, къирищэхыгэми, итембрэ зэшымыкью а зышбор ыыгь. Гощнаагьо къин ымыльэгьоу, макъэр къиримыщэу ылээ итэй мэбыбы. Уедэнкэ къин уимыгэльэгьоу уегъатхээ, ежымы тхээзэ къизэриорэр къыхэщи.

Сценэм едээгүй Хэшх Индар къеотэжы: «Къералыгью уштэйнхэм а лъэхъаным ятхаметагъэр Урысыем инароднэ артисткэу, зэлташэрэ опернэ вокалисткэу Софья Петровна Преображенская ары. Сценэр къызаухым, къэтэджи, аш фэдэ «Татьянэ» мы аужыре ильэситфым консерваторием къышмыгъягу, щызэхамыхыгъяу къыуагь. Аш осэ ин илагь». Гощнаагьо консерваториер диплом плыжкэ къуухыгь.

Ильэсихрэ ыпкэ афитызэ ригъаджи, къэкюжыгъэ купым хэкур фэмыхъазырэу къычэхыгь. Адыгэ театрэм иоф щашэнэу рапхыгъэх. Апэр гастроль гьогуми тэхъагъэх. Къалэу Шъачэ концерт 40 къышаты. Классическе произведенияхэм кващгэжьагъэу адыгэ ордхэр, ордэжъяххэр аш хэтыгъэх. Гощнаагьорэ Ахэджэго Щебанэрэ композиторэрэ Гулаг Артимовскэм ытыгъяу оперэу «Запорожец за Дунаем» зыфиорэм щыщ къизэдашоштыгь.

Гощнаагьо усэкло таубытагъэ илэу иоф дишэу щытыгъяэп. Къахигъэшэу творческе ныбджэгъуныгъэ зыдырилагъэр Ехъулэ Сэфэр. Аш иусэхэм арыльэу орэд заулэ ытхыгь. «Раздумье» зыфиорэ ордэдир ахэм ашыщ. Аш итхын ильэсэхээр.

Ехъулэ Сэфэр Гощнаагьо ицыклюгом къыщгэжьагъэу ышэштигь, яунэ къихэштигь, ышнахыгъым фэдэу еплтыштигь. Гощнаагьо ятэрэ Сэфэрэе Москва суд иофкимкэ щынзэдеджэгъагъэх. Сэфэр ильэс

пшыкуплыйкэ Аюбэ нахыклагь нахь мышэми, ныбджэгъуныгъэ зэдьрялагь. Пчыхэ горэм Сэфэр телефонкэ Гощнаагьо къыфитеу, «Раздумье» зыфиорэ усэу ригъэжьагъэм изы едзыгъоу ытхыгъэм къыфеджагь.

«Сэфэр! Сыдэу гущылэ дахэх а птхыгъэхэр. Олахъэ-билахъэ, сылгэштими, ахэм орэдышоо къафэзгэгъотын», — ылүү, телефоныр тырилхъажьагь. Гощнаагьо гущылэу зэхихыгъэхэр ыгучи итэсихъагъэх. Шульэгъуныгъэм, гүфбэнэгъэм афэгъэхыгъэ гущылэхэм къафиугупшысийт мэкъамэр ымыгъотэу бэрэ хэтыгь. Сатырхэр къыхэх, зэпшыгъэх, клау зэклэуплайгъэм, къэшшо мэкъамэм къекуш, псынкэу үүцо. Аш фэдэ ордэдир мизэу, митоу ытхыгъэхэу илэх. Мидэрм лирикэр къебэхы. Гущылэм имэхъанэ орэдышоо къидеклүхэу шъэбэн фэе. Орэдым итхын ильэснэхэе пылтыгь. Ар хъазыр зэхъум, Гощнаагьо джы Сэфэр телефонкэ фытеожи, ежь усэм къизэрэфеджэгъагъэм фэдэу ордэдир къыфиуагь. Телефоныр макъэ къиуукырэп, къым-сым. «Алло, Сэфэр, хъушта, мыхуушта? Сызэгоуты, зыпари къаплорэп», — ылүү. «Сэгы», — Сэфэр ымакъэ къэуагь. «Гъы, ильэснэхэе сэ спсэ себгээлэхыгъэш, джы о гы», — ылүү, телефоныр тырилхъажьагь.

Сэфэр къэнгэгэе едзыгъохэр фэмыхъижхэу ильэснэхэе хэтыгь. «Чылехэр къэтэххэх, концертхэр къэтэххэх ордэдир къашысюнба», — ылүү Гощнаагьо бэрэ ельэлоу хэтыгь. Гощнаагьо орэдыхьоу ытхыгъэм итэхъажьагъэм щегъэжьагъэе ишьэшьэхъээвээ закъокэ ылсэхээ хэлжэхэе, хъазабым хэдэу къыхыгь. Гастролым зыдэхырэм, мазэрэ, мэзитурэ къэтэу къыхэхкынгыгь. Къалэу зынэсирэм переговорочнэ пункт дэтээ аэропашэу зэригъашэштигь. «Сянэ тидэ щылэми, концерт ужым къысфытимоу, къыздэмэгүүшүэу чынхжынгыгь», — ело ишьашэу Ирэ. Ири музыкэр сэнхэхат фэхүгь. Мыекъуапэ дэт музыкальнэ училышил щеджагь, музыкэм итэрикэе отделениер къуухыгь. Гощнаагьо ишьэшьэе закъо пэлагъэу псэунэу инаасын къыхыгь. Ирэ унагьо ихъагь, къалэу Ставрополь щэпсээ.

1967-рэ ильэсийм Сэмэгү нэ училишыр къызызэуахым, «Гупшысэр» репертуарын хагъэууцагь.

«Синасыпкэ Гощнаагьо игъо шыныкъэу орэдир ытхыгъагь, — ело Даутэ Сарэ. — Макъэр къыщыбъэльэхъону орэдир лъагэ, орэдышшор зэклэшгэш, макъэм итембр дахэх къыщипши ольэкъы». Саратов дэт консерваториет чэхъанэу зэклом, программу къышигъэлэхъуагъэм «Гупшыс» зыфиорэ орэдир адыгабзэкэ Сарэ къышилогъагь.

Купэу къэкюжыгъэм Адыгэ театрэм епхыгъэу ильээрэ иоф ышлагь. Къуджэхэр къаклухъагъэх, концертхэр къатыгъэх. Ильэс зытешэй, театрэм аш нахыбэрэ орэдыхъэр ытхыгъыжынхэ фимитэу къыфагъэптигь. Орэдыхъэрэ орэдыхъэр ытхыгъышалон щылэхъыгъэп. Шхъаджи ышыхъэ ылж ихъажьагь.

Махачкала дэт музыкальнэ училишыр Гощнаагьо вокалыр шаригъэхынэу макло. Уа 1962-рэ ильэсийм вокалистмэ орэд къызыщаошт концертнэ-эстраднэ буру (КЭБ) Мыекъуапэ къызэрэшьизэуахыгъэр зызэхэхым, хэкум къеэзэжьы. Джы зэрэфаеу шу ытхэгъурэ, зыфеджэгъэ сэнхэхьатымкэ иоф ышлэн фит. Орэдэу къыло шоигъоу бъэгум щызэуялгагъэр бэ. Краим иамалхэр иных, гастрольхэм ашыкхэрэп.

Гощнаагьо орэд къэлоным итогу зытхьагъэм щегъэжьагъэе ишьэшьэхъээ закъокэ ылсэхээ хэлжэхэе, хъазабым хэдэу къыхыгь. Гастролым зыдэхырэм, мазэрэ, мэзитурэ къэтэу къыхэхкынгыгь. Къалэу зынэсирэм переговорочнэ пункт дэтээ аэропашэу зэригъашэштигь. «Сянэ тидэ щылэми, концерт ужым къысфытимоу, къыздэмэгүүшүэу чынхжынгыгь», — ело ишьашэу Ирэ.

Ири музыкэр сэнхэхат фэхүгь. Мыекъуапэ дэт музыкальнэ училышил щеджагь, музыкэм итэрикэе отделениер къуухыгь. Гощнаагьо ишьэшьэе закъо пэлагъэу псэунэу инаасын къыхыгь. Ирэ унагьо ихъагь, къалэу Ставрополь щэпсээ.

1967-рэ ильэсийм Сэмэгү

Гощнаагьо итворчествэ къэрагыгъом осэ ин къыфишыгь. «Урсые Федерацием изаслучженэ артист» зыфиорэ цэлъаплэр къыфагъэшьошагь.

Аш үүж Сэмэгум дэжь къалэу Ростов дэт киностудиет къикыхи, итворчествэ фэгъэхъыгъэу документальнэ фильме «Песнь горянки» ыцэу тирихыгъагь. Фильмэр такыкъ 16-рэ maklo. Адыгэ орэдыхъом ымакъэ идэхагъэ, итеплээ зыфеджагъэр мы фильмэм къытфигъэнагь.

Гощнаагьо адыгэ орэдыхъэр иккэсагъэх, 1970-рэ ильэсийм бэшлагъэу зыкэхъопсыштигъэ концертэу орэдыхъэр зыххэтэр Мыекъуапэ къышщеты.

1972-рэ ильэсийм профессиональнэ къэшьокло ансамблэу «Налмэсэр» тиэ зэхъум, хэкум филармоние къышызэуахы. Гощнаагьо изакьюо сольнэ концертхэр къетэй. Концертэр зэпшымуу сыхыатэр ныкъорэ клоштигъэ. Пшыгъээр зыфеджээр зымшээрэ артисткагь Гощнаагьо. «Къэгъагьэ къысатэу ылгы къызыфытэхэрэ, пшыгъээр хэгъэкли, узэу схэлтийр ылкыб мэхъу», — ылштигь.

Гощнаагьо ыдэж къихъанэу хъугъагь. Джыри синэгү кээт: уншхом зэрифэу роялр итэгь. Аш ишьхьатепло темыфэжэй, къетэххэхэу орэд тхыгъэхэр зытет тхылтыгэхэр тизыгъэх. Ахэр лъигъэкхуатхи, роялм къэртэххы, орэдыхъэр бэ къысфилогъагь. Ары милькоу иунэ испэгъуагъэр.

1982-рэ ильэсийм Сэмэгү Гощнаагьо музыкальнэ итворчествэ гъэхъагьэу щырилэхэм апае джыри къэралыгъом осэ ин къыфишыгь: «Урсые Федерацием инароднэ артист» зыфиорэ цэлъаплэр къыфагъэшьошагь.

1998-рэ ильэсийм Сэмэгү Гощнаагьо идунаи ыухыгь. Ошоогумкэ къикэу Гощнаагьо Тхъэм мэхъэ дахэу къыритэгъэр ыгъашшоу, шу ылэгъэу, фэсакъэу зэрихыгь. Джаш фэдэуи къетэхъагь. Гушуагъорэ тхъагъорэ хигъотагь.

«Я лечу, лечу, как птица» — Гощнаагьо иапэрэ орэд зэреджагъэм фэдэу ишылэнэгыни къаулагь. Амкышьым фэдэу ымакъэ из. Орэдым спсэ хэль, ары сиээгъур» ылгыагь.

ХЬОТ Замрэт.

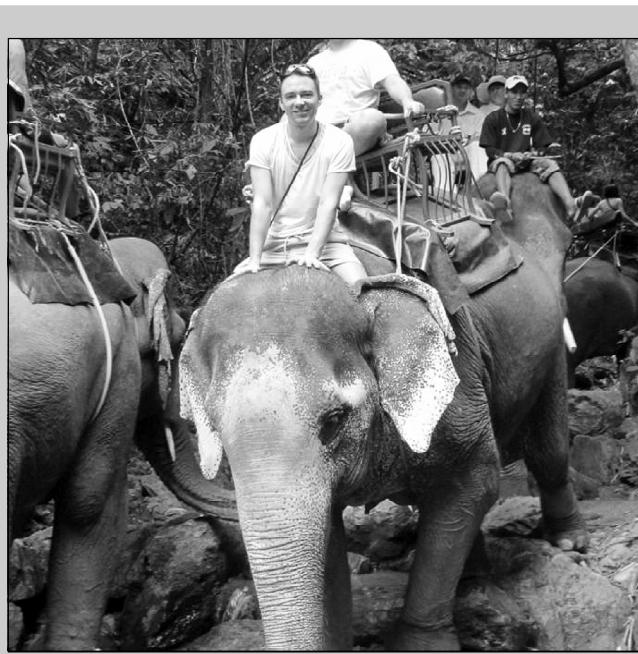
Адыгэ Республиком изаслучженэ журналист.

Коклюшыр щынагъо

Росстатым къытыгъэ къэбархэр илэубыттыгэхэу Ростуризмэр цыфхэм къяджагъ къимафэр имыкэу зыгъэпсэфакло Германием мыкёнхэу.

Аш мы лъэхъаным зэпахырэ узэу коклюшым зышишьомбгүйг. Специалистхэм къызэралорэмкэ, коклюшым пэуцухыштихээ ызээгүй уцхэр цыфхэм зызэрахарамыгъэльхъагъэхэм пай ар бэмэ къызыкяутэгъыгь. Анахьэу ыгъэгумэкъхэрэй сабийхэр арых, узым зэпшымуу бэрэ егъапскэх, ачыйхэр егъэузых, икъоу жыс къаригъащэрэп, къин аргэллэгъэлэгъу. Ахэм къахэкъэу Германием зыщызыгъэпсэфыхэ зышоигъохэр мэгүзажъохэм зэрэнхыышур Ростуризмэм шхъэйхыгъэу къело.

(Тикорр.).



ТхакIор ыкIи гъашIэр

ПсЭПЫГЪЭКІЭЖЬ гУЩЫIЭР

Адыгэ гупшысэм, адыгабзэм, адыгэ гущыэм яльэкіамал къагурыоу ыкIи қлаугъуаеу тиадыгэ тхаклохэм ӏофышхо алэжкыгь. Лъэпкь литературэр зыгъэбайгъэхэм ашыщ АР-м инароднэ тхаклоу Кощбэе Пщымрафэ Къарбеч ыкъор. Мэзаем и 1-р тхаклоу къизыхъугъэ маф.

Пщымрафэ тхэнным лъэшэу пыщагъэу къизэрэтдыхъгэр къылощтыгь. Аш ептыгъэу «Сыда ар къизхэкыгъэр» пломе, къэплон пълэкъыстыр зы: плунь-тэгъеснэгъэу ыгъотыгъэр ары.

«Сяни сяти гъеснэгъэя яла-тэп, ау гъашэм къыхахыгъэу шыненгъэ шыненгъэ гъенэфагъэ апкырылтыгь. Сянэ ыкIи ся-тэшыпхью Мусульмэт жэбзэ дахэ аулыгь, ышыгь ин ахэлтыгь. Сятэ, шыпкъе, гущы-иёним фээзагъэп, ау күупшхъе къутагъехэр зыгъэкыжыре лъэзагь. Сятеке сятэжъэу Амзани шьошэ ӏепэлесагь, шыюнэ ӏаплэхэр дэгью зэришы-щыгъехэр къаотэжьы. Сянэшэу Мурат (Хъорэл) апэрэ ӏелэеъаджэу Бжъэдигуу къи-тэдхъэхэм ашыщыгь.

Сятэ ахэм афемыдагъэми, ткъеэзыуухъэрэ дунаир ик-эсагь, тыдэ կлаугъэми, сид ӏофтшыэм, гъэпсэфыгьо къыфы-дэфагъэми, гъусэ сишыщтыгь. Чэшым губгъом къиукыре макъэхэм саригъэдэуцтыгь, псыхъом мазэр «зэрэшесырэм» сылтигъапльэштыгь. Ау тхэнным фэщагъэ сизышигъэмэ къахэ-гъэшти сштоигъор тихъакIе юкъыщызэрэугоицтыгь лъижъ-хэр ары. Сятэ ныбжь шукулае илэу сыйкыифэхъугъагь, къыл-хъэштигъехэри ныбжьыши зиэгъэ заклэх. Пхэе пIэклорым тесхэ лъижъхэм акыл сидэ-сэу, шъэожжые такыр сэхүуфэ, ахэм къаотэрэ къэбархэм, пшысэхэм, таурыхъхэм пчыхъе къэс сядэуцтыгь, ины сизэхъуми пчыблэм сыготэу сядэуныр зэпэйзгъэуцгъэп», — къиуа-тэштигь Пщымрафэ.

Кощбэе Пщымрафэ еджкэгъэ-гъэсэпагь, шэ-нэгъэ куу ӏаклэлтыгь, гу-лтыгъешо хэлтыгь. Ильэс 50-м адыгэ литературэм ӏофтшишагь, адыгабзэм ильэк, ыкIуача ыненсэ-рэр ыкIи ильэнгъэгэ ирас-сказхэмкэ, иповестхэм-кэ, ироманхэмкэ къы-риотыгь. Ипроизведе-ние пэпчь гъэцкIе пэгъэ гушхъэ тхыхь.

**МАМЫРЫКЬО
Нуриет.**

**Кощбэе
Пщымрафэ
иповестэу
«Мэфибл
уай»
зыфиорэм
щыщ пычыгъу**

— Арэп, зи слонэп суга-гэ шхъаем, сид хэе бэдзэра мышагум дэпшыхъагъэр? Ослуагъеба хытлум яз бгъэкло-дныэу, ы, уаслорэр птхакумэ къихъэрэбэ?

Ылэшхохэр зэрэхъублаблэхэ-рэр зельэгъум, Къэпльан къэ-гулагь: дэгью ышлэштигъэ ятэ ылэхэр хублаблэхэ зыхуукIе, шу ыгу къизэрэмкырэр. Къэпльан унэм ильэдэжки портфелир столышхъэм тыридагь, дэпкырм пыльэгъэ шакло шончым ыгу къизэрэзкIенагъеу лъынэбагь. Шончыр ӏе лъэны-къомкэ ыыгъэу, адрэ ӏедакъэм халыгьу бзыгъэр чэгъенагъеу



пчьеэшхъаум къебакъозэ, ятэ ымакъэ зызэхехым, къизете-уцагь.

— Эй, Къэсэй, къаштэ шыту хытлум яз, — чэу шхъапэм лъэпэпциуеу къышхъадэлтигъэ, къеджагь Жэныкьо Мамыкь. — Хъашхым тызэгъунэгъуба, о зэрэуцыкыгъэ щыэп, кум уис. Сэ мыхуми загъорэ шакло сэкли, къэрэгъули зыдасщээ сшиини.

— Адэ осэтыба, Мамыкь, осэты Лъэбышэ, — игубж къэлэгъыгъеу гүнэгъум фи-дэштигъигь Шыблэкьо Къэсэй.

— Хъау, ар о уилахъмаф, чау-сау рильталоу мөш хэт ыгъэ-шынэн? Сэ сизыфаер ори ошэ. Бую бэрэ къиослуагь.

— Уфэягь, делэ бгъотымэ, гүнэгъум пымыльыжь ша-гъоу къизэриоки, Къэсэй колхоз шэччим фиузэнкыгь. Къэпльан ышлэштигъэ ымышигъе зе-текъагь. Ятэ ыгу ыщэфын ылонти, Лъэбышэ цыкIу ыпсэ хэтагь. Мышыыд къээзищаагъэр ят ары. Аш ыпэкIе, хэе цэл-лышхор ящагу къидэмхъа-фэкIе, Къэсэй Лъэбышэ пы-щэгъагь.

Къэпльан пстэуми иакыл атэмыфэми, ешэ: ятэ Мышыыд гүнэгъум ритыштэп. Къэнэжыр-рэр гъэнэфагъэ. Шончыр ын-шохильхьи, халыгьу бзыгъэу ыыгъым щыщ тэлку Лъэбышэ фидзыгь. Хъэ шуцIе зэпэхъурэе цыкIур, халыгъури ыдьри, ыкIе гүум пытэ ыгъэс-сызэ, къидэлтигъягь. Къэпльан хъэм ынэгү къэпльэнэу фэягъэп.

Псы нэлкыим къэсигъэх. Ошх шьабэр макIе фэдагъэми, псыхъом къэсигъе Къэпльан ильон-чедж ежьашо ыкуашьомэ къяпкыжыгь, Лъэбыши ошхым ыгъэшшүг, ау цы шуцIе лыд ӏаклоу тетым аш фэдизэу къы-хигъэштигъэр. Къэпльан псы нэлкыимкэ халыгьу та��ырь ыдзи, хээр ыгъэчагь, ыаблэхэр сисыхээзэ шончыр къызигу-хи, хээр халыгьу ецакъэрэм тиригъэпсихьи, ыуагь. Шончыр къеуагъэп. Ятлааны гъэтэрир къиши, ыуагь — къеуагъэп. Лъэбышэ «къак» макъэм къы-гъэтхъауягъеу Къэпльан дэжкIе къизэпльэм, ыгучэ изыгь, мастэ хаулагъэм фэдэу къэпцимэмагь, ыкIе динукIи къэлэжыгь. Къэпльан ыгу къеушкьоигь, ынэ нэгъо нэшхохэм нэпс стырэу къячъялъэм ерагъэу хильгэу-кIе, янэ исурэт гүлэу, гүлэу ыпашхъе къиуцагь, зыкыши-жьи, шончыр зэригъэгъеу лъы-чээзэ, хээр едже ыублагь.

— Лъэбыш, Лъэбыш, ма, ма! Къакло моя, Лъэбыш!

Къэпльан лъэклэу илэмкэ мачьэ, хээр къизэлтигъи, пцымамээ хэчхырыкы. Къэпльан ышхъе къихъэрэп шон-

чыр ыыгъэу хъэр къызэрэ-фэмыуцщыр. Мачьэ, маджэ:

— Лъэбыш, къэуцу, моу къа-кло, зи осоштэп! — Шончэу ӏе лъэнэкъомкэ ыыгъыр И-тумкэ еубытышь, еплы, губ-жыгъеу чедзы:

— Тумы охъу. Оры мыр къызкIэммыуцэр, хэе тхамы-кIэм гущэе эзгэшыгъэш.

Шончыр ымыыгъэу Къэпльан хъэм лъычъэу еублэжьы, ыгу къызэххэхъагъэу, ымакъэ къэзээзээ къэлэдже:

— А Лъэбыш, Лъэбыш! Къэ-уу моу зэ, зи осоштэп!

Хъэ ныбэшь цыкIур къы-зэлтигъи, Къэпльан шончыр зэримыгъыжым гу лытагъеу къызэтеуцуо, ау етланы Ѣтэр нах къизэрэлтигъягъеу къе-жьи. Къэпльан джыри лъэдже, Лъэбышэ ыкIе ыгъэссымэ, ышхъе риуфхызэ, цыхъашху къыфимыш фэдэу, нэбгүнджыкIе къыфичэлтигъэ, къегъазэ. Ошхыр къещхы, Къэпльани мачьэ...

Хъэм дэж къокIе ӏухъагь. Лъэбышэ хэццэууцкызэ, мысагъэ горе зэрихъагъэм фэдэу, гүлэу, гүлэу ытлахъомэ закырицкыгь. Къэпльан елбэхи, хээр ып-шашь ылэгъэчагь, аш нах фэмыльэкъыжэу мэкIе-макIеу етэсэхъигь. Къалэм ыгу къэ-бэгъигь... Къэпльан мэгьи. Хъэри... Мэгьи, къыкIэлтигъэш ынэгү къалэм, Лъэбышэ ынэ чэфин-чээзэ нэпсыцэ фыжъашхохэр къакIэзхы. ыцэлтигъэхъэр зэ-ригъэшхызэ, Къэпльан зэгын-жы: «Сыда сымыделэмэ, Лъэ-бышэ шхонч тесцэена, нанэ тхамыкIэм ихъатырми... къыс-фэгъэгъу, Лъэбыш. Нанэ о зыр ары гуждэгъэлтигъеу. О зыр ары...» — хэгүрьмыкIээ къалэм ыгу ильэс къинхэр къи-дехъеежьых. Хъэ цыкIум зызэ-хиушифагъэу, ышхъе къызэрэ-тэхъурэр игуапэу зызэшши-гъеу щиль. Ошхыр къещхы, дунаим ынэ нах лъэшэу еуплы-цIэ зэпйт.

Апэрэ лъэбэхъэр



Красногвардейскэ районым икэлэе-гъэдже ныбжыкIэхэм Лъышэ Мурат Ахымэд ыкъор къахэхъуагь.

Къутырэу Еленовскэм дэт гурит еджапIеу N 6-м хысапыкIе къэлэ-еджаклохэр щыргэгъаджэх. Мурат исэнххат тезыгъэгушхъагъэр ян ары, Лъышэ Люсэ Джамбэчье гурит еджапIеу ильэшхъет, икэлэе-гъэдже хъупхъэхэри ашкIе Мурат ёшысэ фэхъуагъэх. Ар дэгью еджагь, район ыкIи республикэ олимпиадэхэм ахэлажъэштыгь, хагъэунэфыкIырэ чыпэхэр мыйзэу, мыйтой ашигытхэу къихъэхъигь. Зыфэшэгъагъэр хысапыр

аргъэ, ау информатикэм нахь дихьыхыщтыгь. ЕджапIе щеджээ, АКУ-м щызэхашагъэх курсхэр ыкIу-гъэх. Джащыгур арын фае исэнххат пытэу информатикэм рипхынэу Мурат зырихъуагъэр. Къыдэхъугь ыкIи ашьэрэ еджэлэшхүйтIоу республикэм итхэм шынэгъэ дэгтүу къачихъигь, ар къызфийэфедээ, непэ ёшысэхэйтIоу иоф ешэ.

«Лъышэ Мурат фэдэу къалэ Тхэм хэти къицет. Ебгээджахъэмэ шуцIе

ягугъу ашымэ уигопэнба. Мурат ӏедэб хэль, шхъэкIафэ къыпфишэу шынырт. «Угу ильэр къыоплтымэ къицэе» зыфайорэм фэд. Янэ исабий зэрэшошэу тэ, къэлэгъаджэхэмкIи, иныбдэгъухъэмкIи, сэри сшхъэкIе, Мурат тшлэши. Инэу тыфэрэз, аферым етэо!» — къытиуагь Мурат иклас ильэсилблэ ипэшагъэу, урысызэмкIе икэлэе-гъэджахъэрэу Нэгъий Мерэм.

Джащ фэдэ уасэ фашы къэлэ-е-гъэдже ныбжыкIеу янэ ильэж тетэу къэлэе-гъэдже иофыр лъызигъэкIо-тэрэ Лъышэ Мурат. ЕджапIе щигъоты-гъэх шынэгъэхэр ыкIи егээджэнымкIе къулайнгъээр къызэриушихъатыщхэм дэулэу, риғаджэхэрэ еджэным зэ-рэкигъэгушу-щхэм пыль.

ПЧЫКЪЭНЭ Май.

Улап.

Цыфым ыцІэ ежъ зыфешІыжъы



ильэс нахьыбэрэ Йоффи
щимышлагъеу Саудэт
унагъо ихьагъ ыкыл
1974-рэ ильэсым
Мыекъуапэ къэкло-
жьыгъэх.

Джа ильясым къыншыуبلاغъэу непэ къынзнесыгъэм мыпшыжъэу, исэнэхъат фэшьыпкъэу къехъы. Ишхъэгъусэу Хъут Юнысрэ ежыррэ шъэожъыиту, Казбек-рэ Муратэрэ, зэдаплугъэх, рагъэджагъэх. Клэлитуми апшэрэ гъэсэнтыгъэ арагъэйтогъэу яловшэн шу алъэгъоу мэлажъэх, унэгъо дахэхэр я!эх. Ахэм къаклэхуягъэхэр джы Юнысрэ Саудэтрэ адаплух, шум, дэхагъэм, адигагъэм афагъэсэнхэм пылтьых.

1953-рэ ильэсүүм Төүцожь районным итгэгчээ къуаджэү Ятлонэрэ Едэпсыкыуаекэ заджэштгэгчэхэм дэсэгтээ Лымынчыкъо Хызырырэ Аситетэ яунальо пшьешбэжьыеу къихъухъягъэм Саудэт фаусыгъ. Къуаджэм дэтыгъэ гурит еджаплэр 1970-рэ ильэсүүм къызеехым, къелэгъяджэ хъунэу ыгукэ бэшлагъэу аш къыхихыгъэу щытыгъэти, а сэнэхъятам зыщыфырагъэджэхэрэ училищэу Андырхъое Хъусен ыцлэ зыхырыэм чэхъягъ. 1973-рэ ильэсүүм Төүцожь районным ит къутырэу Краснэм ильэсий еджаплэу дэтым иублэпэлэ классхэр ригъэджэнхэу щыригъягъа. Зы

Саудет 1990-рэ ильэсэым ишлэнгэхэм ахигъахьомэ шлоигыу Адыгэ къэральгъо къэллээгъэджэ институтын чэхъажыи, заочнэу 1995-рэ ильэсэым къыхухыжыгъ. Мыекуагэ иеджаплэхэу NN 14-м, 16-м, къэллэцыкly ыыгыплэхэу NN 17-м, 26-м ильэсэйбэрэ юф ашишгъай. Тызэлофшлэгъоуи къыхэкъигъ. Ащ пае илофшлакли, ицыиф гъэспсыкли, ишэн гъэтыльгъий дэгъо сащыгъуаз. Къэллэцыкly ыыгыплэу N 26-м, «Садко» ыцағъэр, ильэситфыре, къэллээгъаджэхэм яшлэнгэхэм зышахъэхъорэ институтын ильэсипшлэ юф ашызэдэтшлэнэу хуугъэ. Къэллэцыкly ыыгыплэм

тызыбытам Саудэт логопедический группэр ары lof зыдишшэштыгъэр. Джыры мэкъамэхэр, гущылэхэр икъу фэдизэү къэзымышошухэрэ кілэлцын-клюхэм якъэгущылэн тэрэзэү гъэпсыгъэным пае хэушхья-фыкыгъэ шыкылэхэр бъэфедэнхэ фэягъ. Ар Саудэт дэгүү дэдэу къыдэхъуштыгъ. Нэбгырэ makləp зыбээ «къыригъетлати», гущылэнным фигъесагъэр. Кілэлцыкыл пэпчь eklopłeklэ гъэ-нэфагъэ илэу lof дишшэштыгъ, ахэр фэчэфхэу исыхъатхэм ачлэсүүтгъэх, ащ пае ны-ты-хэри лъашэу кыифэрразштыгъэх. Илофшлэн хэушхъафыкыгъэ программэм тетэу гъэпсыгыагъэ ыкли ащ гухахьо хигъуатштыгъ. Кілэлцыкылухэр зынфэгъесагъэ хульгэхэр ны-ты-хэм зэхяльшшэгъэным пае пчыхъэзэхахъэхэр, къегъэлжэгъон зэфешхъафхэр зэхищштыгъэх. Ахэр іэлпэлэсэгъэ ин зыхэль юфтхъабзэхэу щитыгъэх.

1995-рэ ильтээм Саудэт
кіләегъаджәхәм яшәнгъәхәм
зыщахагъәхъорә институтым
кырыгъәблагы, ащ Ioф щишә
нэу зыщыргъажаҗәм опыт
мынакIәү илгәй. А IoвшlакIәү
ІекIельтыр кызығығъәфедәзз,
кіләпIухәм апае курсхәр, се-
минархәр, конференциехәр, Іэнә
хъураехәр зәхищәштүгъәх. Зә-
пстәумкIи кіләегъаджәхәм
яшәнгъәхәм зыщахагъәхъорә
институтым ашшъэрә катогориес
зIә методистэу ильтээ 20-рэ
Ioф щишIагь. А уахътэм кыы-
клоцI ылъапә зычIимыдзәгъә
кіләцIыкly ИыгыынI Адыгэ Рес-
публиктәм итэпүн фай. ИшIә-
нгъәрә иамалрә кызыэрахъяу

Клэлэпүхэм юфшэнным хэльж, куулайныгъэхэр зэранигъэсцын тхэм емызэшэу пыльыгь. Клэлэпүхэм яшэнхыгээ хагъэхьоно нэу кызыклохэкІэ, нахь оптын шхо зилэхэм, нахь пэрытхэм адэжь ышцштыгъэх, зэхэгүү щылэжжыхэр адишыщтыгъэх. Адыгэ республикэ аттестацийн оннэ комиссием хэтэу бэрээс юф ышлагь.

Саудэт күләп түхәм Ioф зә-
радишилағыем имызакъою, тхы-
гъэхәри къыләккылъягъех. Ахэм
ащыщых тхыль ІэпыІэгъухеу
күләцтыкъу ысынып!әхәм Ioф
ащызыш!әхәрәм апае зәхигъе-
уцуягъэхәр.

Ильэс зэфэшьхъяфхэм, лъэхъаныкэм диштэу, кіләлцыкly ыгыпшэхэм апае бэ программмэу кыыдагъэкыгъэр. Аш фэдэу программмэ зэфэшьхъяфхэм Саудэт рецензиехэр арityгъэх Ахэм ащыцых «Гномик» (О. В. Клепаченко), «Здоровье детей в наших руках» (А. А.

ми «сыпшығы, сыртқысыжын, зызғылдасығын» ымыңоу, кіләп-цыктыкты ығыныпәу N-у 16-м, «Василек» зығиорем, кіләпшоу 10ф щишиңеу зигъезагъ. Зэрәхүрәмкіә, зисәнәхьат шу зылъегүрә цығыры пшырып. Ныбжыры нахъ хәкүятә къес ышлағыэр нахъ шломакіәу, ышлән фәеу щыләр зэрәбәдәдәм рәхьатныгъе къыримытәу ыпәкіә рөгъякху. Гүштәгъу узығрәхүкіә, кіләпцыктыкты ығыныпәхәм апае шілгъән фәеу щыләхәм гүпсәфығыо къызәрәрамытырәм ущеғылдау. Джыри тапәкіә къыдигъектікіә шоңғыуо тхыгъаби ил. Лъәхъаныкіәм дезығъештәхәрә методическә іәпшілдүхәр кіләпшоу аләкілахъәхәмә лъәшәу яшүағъе къэклоненеу ельытә ықи ахәм ятхын 10ф дешіле.

— Непе кіләп! оу кіләп-
цыктың ығып! эм тоф щып-
шіләнүр ішіләхәп, — ело аш.
— Кіләпциктухам лъәхъаным
кілеу къызыдихыгъе техноло-

гиехэм афэгъэхыгъэу урчээ гъэшлэгъоньбыэ ялэх хүргэе, шхъяафитэу ягупшигэхэр кыралотыкых, чаных, лушых. Ахэм яшлэнгъэхэм ахэхъоным паэ ори шлэнгъэ гэнэфагье уимылэмэ хүүщтэп. Арышь, клэлэплиум емызэцшэу тоф зыдишлэжьын фае.

Исэнэхъят фэшьыпкъэй ильэс
45-м ехъуре рылэжъэгъэ Хүйт
Саудэт ильзэсийкэй къихъагъэм
псаунтыгъэ пытэ илэнэу, ихгээ-
лышуухэр кыыдэхъунхэй фэ-
тээо!

КІЭСЭБЭЖЬ
Нэфсэт.

ЛъЭПКЪ ШЬУАШЭХЭР КЪАГЪЭКІЭЖЬЫХ

Цээс зыфалорэ шапсыгъэ чылэ цыклоу Тюпсэ районым итым культурэм и Унэу дэтыр Краснодар краимкээ культурэм иучреждение анахь дэгүүхэм ахальтыагь.

Маринэ исэнэхъаткіе дакло. Цілпс щыпсунэу къызыклюжыгъэм къышегъягъэу зыптыль юфыр нэмыхк шыпкь — лъэпкь зэфэшьхъафхэм къахэкыгъэх сабыйхэр зыхэт къэшьокло купэу «Дышъэ къамэр» зэхищи, псэуплабэмэ за-къышагъельгъуагъ, район зэ-нэкъокуухэм ахэлжэгъэх, фе-стиваль зэфэшьхъафхэм дип-ломхэр къашаратыгъэх. Мэкэ-маклэу къэшьокло цыкликхэм

дэнхэуи рагъэжьаг.
— Сценэм тыкъызэрете-
хъэшт шьошэ кэраклехэр сэр-
сэрэу згъехъазырхэу зесэгъа-
жьэм, сабыйхэри къызэдэл-
пылэхэу аублагъ. Къызышьуа-
ххэкэе сзыщыдэрэ унэм къа-

клощтыгъэх, ежхэми хадыкыныр агу рихьыштыгъ. Етланэ лъэпкъ шъуашхэм ядын къыкъэлтыкъуагъ, — къелятэ Марина.

Культурэм и Унэ илофы-шлэхэр, сабыйхэм янэ-ятэхэр, Маринэ ишхъэгъусэу Азэмэтренэу квадэлэпныагъэх. Непэ студиев «Игольница-узорница» зыфиорэм ильэс 12 зыныбжьэу ыкын нахьыжьылохэу нэбгырэ 12 къэкю. Адыгэхэм шуашэхэр зэрэхадыкыцтыгъэхэр зызэррагьешлахэм нэмыкI лъэпкъхэм ящыгынхэми зафагъэзагь. Етланэ нысхъапхэри, ахэм ащаальэштхэлъэпкъ щигынхэри адыхэу

зырагъясагъ.

Маринэ ыгъасэхэрэ кіләл-
цыккүхэр зэнекъокъу зефешъ-
хафхэм ахэлажьэх, адыгэ
культурэм фэгъэхыгъэ район
фестивалэу «Шапсыгъэ
тыгъэнурэхэр» зыфиорэм яныс-
хапхэр кыышагъельтагъох. Бэ-
мышлэу «Атамань» зыфиорэ
этнокомплексым щыклогъэ
фестивалэу «Истоки» зыцлагъэм
зыхэлажьэхэм, анах коллек-

тив IәпәIәсищым ахәфагъэх.

Кіләңцықұхәр зығъесэрә
Кураштың Маринә қызызери-
рәмкә, фестивалым ежыхәм
аләкіл ашығыз бзылъфығыз
шьошә заулә хагъеләжъаягъ.
Ахәр зекіл жюрим хәтхәм агу
рихығызъя. Нәүжым Красно-
дар щыкогъе къэгъельтъон-
ермәлъкъя «Кубанские народ-
ные промыслы и ремесла»
зыфиорәм Краснодар краим,
Адыгейим, Ярославскә хәкум
ыкіл Ставропольскә краим
яләпәләсә нәбгырә 300-м ехүз
зыхәләжъаям шапсығыз къо-
дже цыкыум истудие ятөнәрә
чыпіләр къыштыңыгъ.

Кіләцұқылұхәм адығең къа-
шьюхәр зәраригъашәхәрәм, ады-
гә шъуашәхәр зыщыгъхә ныс-
хапәхәр зәнәкъоқъуҳәм къы-
зэрәщагъельагъохәрәм афешъ-
хъафәу Маринә иләшігъәхәм
цыфыбыз къакілупчілеу хъугъе.
Ахәр сабый къызыфәхъуәхәрә-
бзыльғығъе ныбжыыкіләхәм
шұхъафттынәу аратых, ныхәри,
унагъори рагъәгушшох.

НЫБЭ Анзор.



Театрэр, щыГэнныгъэр, гупшысэхэр

Гум ишъэф ЙотэгъошІоп

ТысыпІэ нэкі имыІэжьэу театрэм щыкІорэ спектаклэм узеплыкІэ, зэфэхысыжь макІэп пшыщтыр. Зэгъэпшэнхэм къахэбгъэшти пшоицом уимыгъэплъэхъуным фэшлъэхъанэу узхэтыр, искуствэм хэшыкІ фызиІэхэм ягупшысэхэр къидэплъитэнхэр нахышу.

Адыгэ Республикаем и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэм осетин драматургэу Г. Хугаевым ытхыгъэм техыгъэ комедиер зэригъафи, режиссерэу Нэгъой Инвер адигабзэкІэ къэгъэлэгъоныр ытгъэуцугь. «Гум зэрихъэр шъэф» — арэущтэу зэджэгъэ спектаклэр къоджэ щылаакІэм къыпкырыкъыми, хэгъэгум щыпсэухэр лъэпкъхэм ящылаакІэ гукэ ухещэ.

Унагъом ишагу къыдахъэхэр хуульфыгъэхэм ушхъягъухэр къагъотхээ, бзыльфыгъэм ыдэжь къекло. Хуульфыгъиплыми зашлолуш, гүшүэ щэриохэр бэрэ агъэфедэх, ау зым зыр къыримыдзэу, сэмэркъеукІэ е кіэнкіэлъэ шыкІэхэмкІэ зэпэгъокъых. Сыд фэдиз зэралуагъами, шулъэтгъоу зы бзыльфыгъэм фашыгъэм «ельхъэх» шъэбагъэ къызхагъэфэн фаеу мэхъух...

Урсысем изаслуженнэ артисткэу, Адыгэим инароднэ артисткэу Кушу Светланэ бзыльфыгъэм ироль къешы. Ишагу къабзэу зэхуягь. Тетысхаплэм гүнэгъухэр щызэлокъех. Ансамблэ зэхажэннышь, ижыре орэдхэр



зэрэфэгумэкырэп къегъэлъагь.

Спектаклэм гүшүэ щэриохэр бэрэ щагъэфедэх. «Бзыльфыгъэм ыахыл имыІэжьими, гүнэгъу илэба?» къэупчээ зыр. Хуульфыгъэхэр зэплъижых, гукэгъу зе-

игукаюа егъебильы. Режиссерым аашки тыфэрэз, щыгэнгъэм нахуу куоу тыхещэ. «ХыапакІем иорэд» зыфиорэр къыхадзэ. А. Хыатхакумэр ныбджэгъухэм адэуджы. Тинахыжь лъаплэхэм къытфы-



къаонхэр ямурад. Артистхэу КыкІ Юрэ, Ацуумыжь Нурбый, Хыатхакумэр Аскербий, Къэбэхъэ Анзор ярлыхэм посэ къапа-гъакІэ. Пэсэрэ орэдир къызыхадзэкІэ, жытур къеклоу агъэфедэ. Сэмэркъэу орэдэу «Щырыттымыр», «Мэзгуашэр», фэшльхаяфхэр зэхэхынхэр гушоцго къодыр. Аш фэдэ фольклор зиэ лъэпкъым тарих гъогу гъэшлэгъон къыкъулагъэу плытээ, спектаклэм уеллы.

КыкІ Юрэ икілэгъум хорым хэтгыг. Макъэр зэригъяорышээрэм уедэлзэ, къыготхэр зылнищэнхэ зэрилтэгъырэм унаэ теодзэ. Артистэу Къэбэхъэ Анзор ироль хэушхъафыкІигъ. Арнубжь зиэхэм къяшыниэ, лэууххэр зэзыгхыре орэдхэр къэзытош ансамблэм изэхэшэн

рахэлтыр къагъэлъагь. Унагъом ишыкІэгъэ пкыгъохэр бзыльфыгъэм къыфахых.

Ацуумыжь Нурбый тхъууальэр ытамэ тель. Артистым а нэйэ-уплэгъум ынэгү сыйкэлэпльэнэу игъо сифагь. Шуушлагъэр гум зэрэпкырэр къыгъэлъагъозэ, тхъууальэм гъэуцуплэ къыфегъоты. Непэрэ щылаакІэм гукэгъум мэхъанэу щырилэр лъэпкъ шэнхабзэхэм ятэпхы.

Хыатхакумэр Аскербий къышыре ролым узыгъэшхыни, узыгъэгупшияни хэлыхих. Шъхьацыр икыгъэшь, ыгъэбильы шлоигуу, ау игъунэгъухэм аш гуу къыльатэ. Кіэнкіэлъэ гүшүэхэр къеклоу иныбджэгъухэм агъэфедэх. Артистым хэкІыпшлухэр къегъэлъагь. Къызэрдэхвахшыгъэхэм фэшлэгъэшь, зигъэцыкІурэп,

щанэгъэ орэдхэм ямэхьани спектаклэм къыщызэуахы.

Орэдымрэ къашоморэ зэгъусэхэу пычыгъо кіэкіхэр къашых. Комедиу гъэпсигъэ къэгъэлэгъоным икІэхэр трагедием ебъапшэ пшоицоу артистхэм уядэу. Бзыльфыгъэм епсэлъыхъох. Ныбжыр къыдамыльтытуу гум ихъыкырэр лъагъэлэсэ ашоигъу. Н. Ацуумыжьым ироль къэзигъэлъэшьшэрэп артистыр ироль куоу зэрэхэхъагъэр ары. Зэныбджэхъэр бзыльфыгъэм локлэх шъхье, ашыщэу шуу зылгэгъурэм игушысэхэр ралонхэ альэкІурэп.

Н. Ацуумыжьыр бзако хуульфыгъэм фэд, ишулъэгъу ыушъэфын зэримылтэгъырэр бзыльфыгъэм зэхыригъэхынэу амал зэрийтэлэжьырэп. КыкІ Юрэ ироль нахь зэхуягъэу къыпщэхъуми, ыгуу



Зэхэзыагъэр
ыкИ къыдэзы-
гъэкІырэр:

Адыгэ Республикаем
льэпкъ ИофхэмкІэ,
ИкІыб къэралхэм ацы-
псэурэ тильэпкъэгъу-
хэм адыярэз зэпхын-
гъэмкІэ ыкИ къэ-
бар жыугъэм иамал-
хэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакцион
зыдэшыIэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

Редакцием авторхэм
къаIихырэр А4-кІэ
заджэхэр тхъапхэу
зипчагъэкІэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлэу, шрифтыр 12-м
нахь цыкунэу щытэп.
Мы шапхъэхэм ади-
мыштэрэ тхыгъэхэр
редакцием
зэкІегъкІожых.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урсысем Федерацием
хэутын ИофхэмкІэ,
телерадиоквэтын-
хэмкІэ ыкИ зэлъы-
ІэсикІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпIэ гъэоры-
шапI, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушыхъатырэр
ООО-у

«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкІемкІи
пчагъэр
4816

Индексхэр

52161

52162

Зак. 193

Хэутынм узцы-
кітхэнэу щыт уахтэр

Сыхъатыр

18.00

Зыщаушыхъаты-
гъэр
уахтэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъаIэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъаIэм
игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэжъыкъ
зыхырэ секретарыр

Хъурмэ
Х. Х.

НэкІубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТЫЛЬ Нурбый.